

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Návrh rozhodnutia Európskeho parlamentu a Rady o siedmom rámcovom programe Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 až 2013)“ a na tému „Návrh rozhodnutia Rady o siedmom rámcovom programe Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom) v oblasti jadrového výskumu a vzdelávania (2007 až 2011)“

KOM(2005) 119, konečné znenie/2 – 2005/0043 (COD) – 2005/0044 (CNS)

(2006/C 65/02)

Rada sa 25. apríla 2005 rozhodla podľa článku 95 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k danej téme.

Odborná sekcia pre jednotný trh, výrobu a spotrebu poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 11. novembra 2005. Spravodajcom bol pán WOLF a pomocným spravodajcom pán PEZZINI.

Európsky hospodársky a sociálny výbor prijal na svojom 422. plenárnom zasadnutí 14. a 15. decembra 2005 (schôdza zo 14. decembra) 123 hlasmi za, pričom sa 4 členovia zdržali hlasovania:

Obsah:

1. Súhrn a odporúčania
2. Úvod
3. Obsah návrhu Komisie
4. Všeobecné pripomienky
5. Konkrétne pripomienky
6. Program EURATOM

1. Súhrn a odporúčania

1.1 Lisabonské ciele⁽¹⁾ sa týkajú postavenia Európy v globálnej hospodárskej súťaži. Jej podstatnou charakteristickou črtou je globálna súťaž rastúcich investícií do výskumu a vývoja, a to zo strany tradičných priemyselných krajín (napr. USA, EÚ a Japonsko) ako aj zo strany rýchlo rastúcich, nových hospodárskych mocností (napr. Čína, India, Brazília, Kórea), ktoré majú podstatne lacnejšie pracovné sily.

1.2 Dostatočne podporovaný a efektívny výskum a vývoj na špičkovej úrovni je rozhodujúcim základom a predpokladom pre inováciu, konkurencieschopnosť a prosperitu a tým aj pre kultúrny rozvoj a sociálne služby. Investície do výskumu a vývoja vedú – ako výrazný multiplikačný činiteľ – k vyššej hospodárskej výkonnosti. Tomu zodpovedá aj cieľ 3 %, ktorý bol definovaný v roku 2002 v Barcelone⁽²⁾, ktorý však vzhľadom na globálnu súťaž predstavuje tzv. „pohyblivý cieľ“ (moving target).

1.3 Výskum a vývoj podporovaný zo strany Európskeho spoločenstva vytvára podstatnú európsku pridanú hodnotu. Otvára zároveň potenciál, ktorý výrazne presahuje možnosti jednotlivých členských štátov, a niektoré výsledky európskeho

výskumu a vývoja už nadobudli celosvetový význam. Výskum a vývoj má rozhodujúci a stimulujúci integračný účinok pre nevyhnutné a rozsiahlejšie národné výskumné programy členských štátov, čo vedie aj ku koncentrácii zdrojov. Prepája európske výskumné elity, európsky priemysel a európske rozhodovacie štruktúry. Je katalyzátorom európskej integrácie, súdržnosti a vytvárania spoločnej identity. Je kľúčovým prvkom európskeho výskumného priestoru.

1.4 Návrh Komisie zvýšiť doterajšie výdavky a vynaložiť na tieto ciele takmer 8 % celkového rozpočtu Spoločenstva je jednoznačne potrebný prvý krok správnym smerom, ktorý treba privítať. Je minimálnym objemom prostriedkov pri úsilí neohroziť pozíciu Európy, kolísky modernej vedy a techniky, ale udržať a posilniť ju, pričom uvedené percento by z dlhodobého hľadiska malo ešte narásť. Bez vynaloženia tohto finančného objemu nie je možné dosiahnuť lisabonské ciele – a to ani z dlhodobejšieho hľadiska.

1.5 Ale nielen konkurencieschopnosť hospodárstva, ale aj kultúrny a politický význam a vplyv a z toho vyplývajúca príťažlivosť pre investorov, vedcov a inžinierov („brain-drain“!) závisí od vedecko-technickej výkonnosti. EÚ musí zostať relevantným, vyhľadávaným kooperačným partnerom a nesmie stratiť svoj politický význam v globálnej sieti.

1.6 Výbor preto apeluje na Európsky parlament, Európsku radu a najmä na hlavy štátov a predsedov vlád členských štátov, aby v plnej miere poskytli investície do výskumu a vývoja, ktoré navrhla Komisia a ktoré sú veľmi potrebné a aby z nich neurobili predmet sporu alebo obeť v rámci rokovaní o budúcom celkovom rozpočte EÚ. Toto rozhodnutie bude významným skúškou schopnosti európskej politiky správne nasmerovať budúci vývoj Európy.

⁽¹⁾ To sa týka aj cieľov oživenej Lisabonskej stratégie (Európska rada z 23. marca 2005).

⁽²⁾ Celkové výdavky EÚ na výskum a vývoj sa majú do roku 2010 zvýšiť na 3 % HDP, pričom 2/3 z toho má pochádzať zo súkromného sektora. Pozri k tomu aj Ú. v. EÚ C 95, 23.4.2003.

1.7 Výbor okrem toho apeluje na hlavy štátov a predsedov vlád členských štátov a na európsky priemysel, aby prostredníctvom národných výskumných programov a výskumných opatrení v priemyselnej oblasti prispeli k dosiahnutiu cieľa 3 % v čo najskoršom termíne.

1.8 Výbor podporuje zásadnú koncepciu oboch rámcových programov (RP7 a RP7-Euratom), ktoré navrhla Komisia. To sa netýka len ich tematického obsahu a štrukturálneho členenia, ale väčšinou aj vyvážení medzi jednotlivými cieľmi a prvkami programu.

1.9 Výbor víta, že do úvah boli opäť zahrnuté čiastkové programy „Energetika“, „Bezpečnosť“ a „Vesmírne lety“. Jedným z najdôležitejších a prioritných problémov v rámci trvalej udržateľnosti, ekologickosti a konkurencieschopnosti je zabezpečenie dostatočného, cenovo výhodného a trvalo udržateľného zásobovania EÚ energiou, pričom jeho riešenie prinesie výskum a vývoj, ktorý bude mať dostatočný rozsah. Veľký význam témy bezpečnosť sa v súčasnosti prejavuje predovšetkým v súvislosti s odsúdeniahodnými teroristickými útokmi.

1.10 Mnohé problémy, ktoré je potrebné vyriešiť, predstavujú komplexné úlohy, ktoré zahŕňajú viacero čiastkových programov, vrátane humanitných a ekonomických vied. V týchto prípadoch výbor odporúča zabezpečiť nadriadenú koordináciu a vytvoriť potrebné prepojenia. Tým by sa ešte dalo ovplyvniť aktuálne priradenie určitých položiek rozpočtu k jednotlivým čiastkovým programom. To sa týka aj zrejme nízkeho podielu rozpočtu naplánovaného na výskum v oblasti ekonomických vied.

1.11 Výbor víta zámer Komisie zjednodušiť administratívne postupy, zredukovať náročnosť, ktorá je s nimi spojená a zvýšiť tak efektívnosť európskych výskumných programov. Súčasná pracovná a nákladová náročnosť pri predkladaní žiadostí a v rámci schvaľovacích konaní je príliš vysoká a vytvára problémy užívateľom z oblasti vedy a priemyslu. Účasť na európskom výskumnom programe – vrátane rizika v prípade predloženia žiadosti – sa záujemcom musí vyplatiť. To platí predovšetkým aj pre menšie zainteresované strany, ako malé a stredné podniky (MSP) a menšie výskumné skupiny z univerzít a výskumných centier.

1.12 Podstatným aspektom je pritom dostatočná kontinuita modalít súvisiacich so predložením žiadosti a podporou, ako aj kooperačné štruktúry a organizačné formy (nástroje). Nové nástroje, ako napr. iniciatívy spoločných technológií, by sa mali zavádzať s veľkou opatrnosťou a na začiatku len v rámci skúšobnej fázy.

1.13 Vzhľadom na rozhodujúcu úlohu malých a stredných podnikov v Lisabonskom procese víta výbor zámer Komisie zapojiť MSP ešte vo väčšej miere do výskumných, vývojových a inovačných procesov. Výbor preto odporúča zvýšiť v prípade potreby rozpočet, ktorý bol pre tento účel vyhradený, ak by príspevky naplánované v rámcovom programe pre konkurencieschopnosť a inováciu (2007 – 2013) – ktorý má dôležitý význam z hľadiska podpory a sprostredkovania a s ktorým sa toto stanovisko nezaoberá – neboli dostatočné.

1.14 Pre šance takýchto MSP na úspech, ktoré boli založené práve na rozvíjanie a distribúciu nových produktov z oblasti špičkových technológií, je potrebné predovšetkým dostatočné vybavenie počiatočným kapitálom a rizikovým kapitálom (venture capital) na úspešné zvládnutie prvých 5 – 10 rokov prevádzky.

1.15 Výbor podporuje postavenie spoločného výskumného centra (SVC) a jeho dôležité úlohy v mnohých oblastiach, vrátane analýzy budúcich trendov vo vedecko-technologickej, hospodárskej a spoločenskej oblasti a jeho významu pri vypracovaní odporúčaní pre politické orgány.

1.16 Čo sa týka mnohých ďalších, podrobných pripomienok a odporúčaní odkazuje výbor na podrobné kapitoly 2, 4 a 5 tohto stanoviska.

2. Úvod

2.1 **Hospodárska, sociálna a kultúrna budúcnosť Európy.** Budúci vývoj Európy a jej postavenie v celkovom rozložení síl vo svete bude určovať hlavne hospodárska súťaž na svetovom trhu, pre ktorý sú charakteristické neustále prebiehajúce zmeny priemyselnej a hospodárskej štruktúry, zmeny situácie na trhu práce ako aj zmeny v zásobovaní surovinami. Pritom rast, úspech a sila hospodárstva - a z toho vyplývajúca schopnosť garantovať sociálne služby a kultúrny rozvoj - sú v rozhodujúcej miere závislé od dostupných vedomostí a investícií do výskumu a technologického vývoja. Investície do výskumu a vývoja vedú – ako výrazný multiplikačný činiteľ – k vyššej hospodárskej výkonnosti.

2.2 **Situácia v globálnej hospodárskej súťaži.** Európa sa nachádza v hospodárskej súťaži na jednej strane s tradičnými priemyselnými štátmi, ako napr. USA, Japonskom alebo Ruskom, pričom predovšetkým investície USA⁽³⁾ do všetkých relevantných sektorov výskumu a vývoja výrazne prevyšujú investície zo strany EÚ, čím neustále narastá existujúci náskok USA. Na druhej strane sa Európa nachádza v hospodárskej súťaži s rýchle rastúcimi hospodárskymi mocnosťami – **Čínou, Indiou, Brazíliou, Kóreou** atď.

(3) Mimoriadne dôležitým príspevkom sú pritom významné investície do výskumu a vývoja, ktoré vynakladá ministerstvo obrany USA (Department of Defence) a ktoré neslúžia len na vojenské účely.

2.3 Globálne preteky vo výskume. Krajiny, ktoré boli menované v závere predchádzajúceho odseku, však nemajú – v porovnaní s EÚ – len oveľa **lacnejšie pracovné sily**, ale sú charakteristické aj rýchle **rastúcou vysokou vedecko-technickou úrovňou** a významnými investíciami do vzdelávania, výskumu a vývoja. V tomto kontexte je preto pre EÚ stále náročnejšie zabezpečiť oproti tomu oveľa vyššie pracovné mzdy ako aj sociálne a ekologické štandardy prostredníctvom ďalšieho vedecko-technického náskoku a z toho vyplývajúcich sofistikovanejších výrobkov a postupov. Európa musí preto urobiť všetko preto, aby neprehrala v týchto **globálnych pretekoch** rastúcich investícií vo výskumu a vývoja, ktoré rozhodnú o jej budúcnosti.

2.4 Všeobecný význam a atraktivita – Medzinárodná spolupráca. Od vedecko-technickej výkonnosti nezávisí len konkurencieschopnosť hospodárstva a z nej vyplývajúca príťažlivosť pre investorov, vedcov a inžinierov („brain-drain“), ale aj kultúrny a politický význam a vplyv. EÚ musí zostať relevantným, vyhľadávaným kooperačným partnerom a nesmie stratiť svoj politický význam v globálnej sieti.

2.5 Lisabonská stratégia. Európska Rada preto na zasadaní v Lisabone v marci 2000 stanovila cieľ urobiť z Európy najkonkurenčnejšiu a najdynamickejšiu ekonomiku sveta založenú na poznatkoch⁽⁴⁾. Od tohto momentu je Lisabonská stratégia – a v rámci nej vytvorenie silného európskeho výskumného priestoru – vyhlásenou hlavnou súčasťou európskej politiky. Európska rada v **Barcelone** (jar 2002) definovala ciele podpory výskumu aj kvantitatívne: celkové výdavky EÚ sa majú do roku 2010 zvýšiť na 3 % HDP, pričom 2/3 z toho má pochádzať zo súkromného sektora. **Cieľ 3. %** Výbor ďalej poukazuje na skutočnosť, že tento cieľ predstavuje vzhľadom na globálnu súťaž o investície „**pohyblivý cieľ**“. To znamená, že kto tento cieľ dosiahne neskoro, bude stále viac zaostávať.

2.6 Nevyhnutnosť silného výskumného programu Spoločenstva. Výskum a vývoj podporovaný zo strany Európskeho spoločenstva nedoplnia len výskumné programy členských štátov, ale vedie okrem toho aj k podstatnej európskej pridanej hodnote. Otvára zároveň potenciál, ktorý presahuje možnosti jednotlivých členských štátov a niektoré výsledky európskeho výskumu a vývoja už nadobudli celosvetový význam⁽⁵⁾. Výskum a vývoj má rozhodujúci a stimulujúci integračný účinok pre nevyhnutné a rozsiahlejšie národné výskumné programy členských štátov. Zodpovedá medzinárodnému charakteru vedy, výskumu a výroby a medzinárodnému trhu práce, ktorý je pre tento účel potrebný.

2.7 Katalyzátor európskej integrácie a súdržnosti. Výskum a vývoj koordinovaný zo strany Spoločenstva okrem toho prepája európske výskumné elity, európsky priemysel a európske rozhodovacie štruktúry. Je podstatným katalyzátorom európskej integrácie, súdržnosti a vytvárania spoločnej identity.

⁽⁴⁾ Európska rada výslovne potvrdila a podrobnejšie popísala tento cieľ v marci 2005 (Brusel) prostredníctvom rozhodnutí týkajúcich sa oživenia Lisabonskej stratégie.

⁽⁵⁾ Príklady úspešnej európskej spolupráce: ARIANE, AIRBUS, CERN, ESO, GALILEO, JET/ITER.

2.8 Návrhy Komisie. Návrhy Komisie sa týkajú obsahových a finančných opatrení, ktoré sú zo strany Spoločenstva naliehavo potrebné na podporu výskumu a vývoja, a tým aj pre ciele Lisabonskej stratégie. Zahŕňajú napriek nárastu naďalej len relatívne malú časť, a to v súčasnosti takmer 8 % celkového rozpočtu EÚ navrhnutého na obdobie 2007 – 2013.

2.9 Návrhy Komisie súvisia okrem toho aj s návrhom zriadenia rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inováciu (2007 – 2013), ktorý však nie je predmetom tohto stanoviska. Tento program by mohol fungovať ako **sprostredkovateľ** medzi predloženým rámcovým programom a potrebnými inovačnými procesmi mnohých MSP.

2.10 Stanovenie priorit ako skúška. Rozhodujúcou skúškou vážnosti, výkonnosti a dôveryhodnosti európskej politiky bude preto skutočnosť, či Parlament, Rada a čo sa týka finančných perspektív aj členské štáty odsúhlasia navrhnuté opatrenia a či tieto dostanú potrebnú prioritu (pozri aj body 4.2. až 4.6).

3. Obsah návrhu Komisie

3.1 Siedmy rámcový program Európskeho spoločenstva v oblasti výskumu, technologického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013), uvádzaný ďalej ako **RP7**, má v porovnaní so svojím predchodcom tieto vlastnosti:

- Od začiatku zahŕňa Európu s 25 členskými krajinami.
- Vzťahuje sa na obdobie predĺžené o dva roky.
- Obsahuje významné zvýšenie celkového rozpočtu a aj ročných rozpočtov.
- Poskytuje jasné a zrozumiteľné členenie navrhovaných programov a ich častí.
- Ako explicitné nové súčasť programu boli schválené témy výskum v oblasti energetiky, výskum v oblasti bezpečnosti a vesmírne lety.

3.2 Obdobie pre siedmy rámcový program Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Euratom) v oblasti jadrového výskumu a vzdelávania (2007 – 2011) – uvádzaný ďalej ako **RP7 – Euratom** – zostáva naproti tomu zachované, ale vzťahuje sa samozrejme takisto na Európu s 25 členskými štátmi EÚ.

3.3 Rámcový program RP7 má pozostávať zo štyroch špecifických programov, ktoré zodpovedajú štyrom hlavným cieľom európskej politiky v oblasti výskumu:

— Spolupráca

Táto časť programu predstavuje najväčšiu časť **RP7** a má k dispozícii asi 61 % prostriedkov rozpočtu. Má podporovať cezhraničnú spoluprácu v oblasti výskumných opatrení, vrátane spolupráce medzi EÚ a tretími krajinami.

— **Myšlienky**

Európska výskumná rada má ako nezávislá inštitúcia podporovať v rámci európskej súťaže „výskum na hraniciach poznania“. To sa môže týkať všetkých vedeckých a technologických oblastí (vrátane humanitných vied).

— **Ludia**

Má sa tiež rozšíriť podpora vzdelávania a kariérneho rozvoja výskumných pracovníkov, ktorá sa označuje ako „opatrenia Marie Curie“, vrátane intenzívnejších kontaktov k systémom jednotlivých krajín.

— **Kapacity**

V tejto oblasti sa majú podporiť aspekty európskych výskumných a inovačných kapacít: rozšírenie existujúcej a výstavba novej výskumnej infraštruktúry, výskum v prospech MSP, regionálne centrá zamerané na výskum, uvoľnenie celkového výskumného potenciálu v „konvergenčných regiónoch“ EÚ, otázky v oblasti „Veda a spoločnosť“, „horizontálne“ opatrenia medzinárodnej spolupráce.

— **Spoločné výskumné centrum**

Okrem toho má byť vytvorený špecifický program pre opatrenia spoločného výskumného centra, ktoré sa nachádzajú mimo jadrovej oblasti.

3.4 Celková navrhnutá suma finančného podielu Spoločenstva na RP7 predstavuje **72 726 mil. EUR**. Táto suma sa percentuálne rozdelí na opatrenia uvedené v článku 2, odseky 2 až 6, týmto spôsobom:

Spolupráca	61,1 %
Myšlienky	16,3 %
Ludia	9,8 %
Kapacity	10,3 %
Opatrenia spoločného výskumného centra mimo jadrovej oblasti	2,5 %

3.5 **Program „Spolupráca“** s celkovým navrhovaným rozpočtom vo výške **44 432 mil. EUR** sa člení na tematické, prioritné čiastkové programy. Pritom je potrebné zabezpečiť priechodnosť medzi čiastkovými programami a umožniť komplexný prístup zahŕňajúci viacero tém. Program zahŕňa deväť výskumných tém uvedených nižšie, ktoré budú v rámci EÚ predmetom nadnárodnej spolupráce. Pri jednotlivých témach sa uvádza sa aj navrhované percentuálne rozdelenie rozpočtu.

— Zdravie	18,7 %
— Potraviny, a biotechnológie	polnohospodárstvo 5,5 %
— Informačné a komunikačné technológie	28,5 %
— Nanovedy, nanotechnológie, materiály a nové výrobné technológie	10,9 %

— Energetika 6,6 %

— Životné prostredie (vrátane klimatických zmien) 5,7 %

— Doprava (vrátane leteckej dopravy) 13,3 %

— Spoločenské, ekonomické a humanitné vedy 1,8 %

— Bezpečnosť, vesmír 8,9 %

3.6 **RP7-Euratom** zahŕňa dva špecifické programy.

3.6.1 Jeden z nich sa zaoberá týmito témami:

— **výskum jadrovej fúzie:** vývoj technológie pre bezpečný, trvalo udržateľný, ekologický a hospodárny zdroj energie a

— **jadrové štiepenie a ochrana pred ožiarением:** podpora bezpečného využívania jadrového štiepenia a ostatných možností využitia rádioaktivity v priemysle a zdravotníctve.

3.6.2 Ďalší obsahuje opatrenia spoločného výskumného centra v oblasti jadrovej energetiky.

3.6.3 Na realizáciu programu **RP7-Euratom** v období 2007 – 2011 majú byť vyhradené prostriedky vo výške **3 092 mil. EUR**. Táto suma sa percentuálne rozčlení takto:

a) Výskum jadrovej fúzie	69,8 %
b) Jadrové štiepenie a ochrana pred ožiarением	12,8 %
c) Opatrenia spoločného výskumného centra v jadrovej oblasti	17,4 %

3.7 Súčasťou je ešte podrobné vysvetlenie navrhovaných **princípov a nástrojov podpory**. Tieto princípy a nástroje boli avizované už v predchádzajúcom oznámení Komisie⁽⁶⁾, ku ktorému výbor už zaujal podrobné stanovisko⁽⁷⁾.

4. Všeobecné pripomienky

4.1 Predložený návrh Komisie je veľmi rozsiahly dokument, ktorý zahŕňa významný program výskumu a vývoja s mnohými podrobnosťami, aspektmi a prepojeniami. V rámci tohto stanoviska preto nie je možné explicitne predložiť všetky navrhnuté prvky programu, a ani ich okomentovať. Podrobné **pripomienky sa preto obmedzujú** len na aspekty, ktorým výbor

⁽⁶⁾ Veda a technológia: Kľúč k budúcnosti Európy - Usmernenia pre budúcu politiku Európskej únie na podporu výskumu KOM(2004) 353, konečné znenie.

⁽⁷⁾ Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005.

venuje osobitnú pozornosť. Výbor poukazuje na svoje odporúčania⁽⁸⁾ k podstatným špecifickým témam, ktoré predložil v uplynulom období, a zdôrazňuje ich relevantnosť aj pre 7. rámcový program. Ďalšie vyjadrenia sa budú nachádzať v neskorších stanoviskách výboru k oznámeniam Komisie k „Špecifickému programu“⁽⁹⁾ ako aj k „Prístupovým pravidlám“⁽¹⁰⁾.

4.2 Výbor považuje oba navrhnuté **rozpočty** za minimálny objem prostriedkov pri úsilí neohroziť pozíciu Európy, kolísky modernej vedy a techniky, ale udržať a posilniť ju, pričom uvedené percento by z dlhodobého hľadiska malo ešte narásť. Výbor v tom vidí jednoznačne **potrebný prvý krok**, aby sa aspoň zo strany Spoločenstva dosiahlo priblíženie k európskemu politickému **cieľu 3 %**⁽¹¹⁾, na ktorom sa dohodli hlavy štátov a predsedovia vlád na summite v **Barcelone**.

4.3 **Bez primeraného finančného krytia nebudú môcť programy RP7 a RP7 Euratom splniť svoje úlohy v rámci Lisabonskej stratégie.** Existuje dokonca nebezpečenstvo, že Európa bude v globálnej súťaži čoraz viac zaostávať. Výskum a vývoj je východiskom a motorom inovačného procesu na ceste ku konkurencieschopným výrobkom a technológiám. Možno nimi vyvolať „lavínu“, ktorá sa pozitívne prejaví aj na dynamike hospodárstva a situácii v oblasti zamestnanosti.

4.4 Návrh Komisie je okrem toho aj zreteľným signálom pre členské štáty, aby nasledovali tento príklad a urobili všetko preto, aby aj zo strany národných výskumných rozpočtov bol čo najrýchlejší dosiahnutý cieľ 3 %.

4.5 Z tohto dôvodu považuje výbor **celkovú výšku** oboch rozpočtov, ktoré sa majú prijať, za rozhodujúcu skúšku európskej politiky, jej dôveryhodnosti a akčioschopnosti. Práve v tejto súvislosti sa totiž ukáže, či európska politika skutočne stanovuje **potrebné priority** a či stanovuje správne ciele vzhľadom na prebiehajúce trendy s cieľom zabrániť zaostávaniu EÚ v globálnej súťaži a dosiahnuť stanovené lisabonské ciele.

4.6 **Apel.** Výbor preto apeluje na Európsky parlament, Európsku radu a najmä na hlavy štátov a predsedov vlád členských štátov, aby vynaložili **investície do výskumu a vývoja, ktoré navrhla Komisia a ktoré sú veľmi potrebné a aby z nich neurobili predmet sporu alebo obeť v rámci rokovania o budúcom celkovom rozpočte EÚ.** V opačnom prípade by vznikli veľké nevýhody, okrem toho by nebolo

možné realizovať ciele Lisabonskej stratégie a utrpela by povest a dôveryhodnosť európskej politiky.

4.7 Výbor okrem toho apeluje na hlavy štátov a predsedov vlád členských štátov a na európsky priemysel, aby prostredníctvom **národných výskumných programov**, ktoré sú čo do objemu významnejšie, a **výskumných opatrení v priemyselnej oblasti** podstatne prispeli k dosiahnutiu cieľa 3 % v čo najskoršom termíne.

4.8 Výbor podporuje **zásadnú koncepciu** oboch rámcových programov (RP7 a RP7-Euratom), ktoré navrhla Komisia. To sa týka ich tematického obsahu, štrukturálneho členenia a vo veľkej miere aj vyváženej medzi jednotlivými cieľmi a prvkami programu.

4.9 Výbor víta, že do návrhu Komisie bolo zahrnutých veľa jeho odporúčaní, resp. že týmto odporúčaniam bola venovaná osobitná pozornosť. Čo sa týka výskumných tém v špecifickom programe „Spolupráca“, vzťahuje sa to napr. na stanoviská výboru k **nanotechnológiám**⁽¹²⁾, **biotechnológiám**⁽¹³⁾, **výskumu v oblasti zdravotníctva**⁽¹⁴⁾, **informačným technológiám**⁽¹⁵⁾, **výskumu v oblasti energetiky**⁽¹⁶⁾ (vrátane výskumu jadrovej fúzie⁽¹⁷⁾), **vesmírnym letom**⁽¹⁸⁾ a **výskumu v oblasti bezpečnosti**⁽¹⁹⁾. Na tomto mieste treba opäť pripomenúť, že výbor prisudzuje všetkým uvedeným témam veľký význam a výslovne podporuje ich zodpovedajúce spracovanie. Medzery, ktoré si výbor všimne, alebo špecifické hľadiská budú predmetom neskoršej analýzy.

4.10 Čo sa týka **vesmírnych letov a výskumu v oblasti bezpečnosti**, výbor síce odporučil a príslušne zdôvodnil, že ich podpora a realizácia prebehne mimo programu RP7. Výbor však vníma aj výhody ich zaradenia do RP7, napr. jednoduchšiu administratívu a lepšie zosúladenie a synergiu s ostatnými časťami programu. Výbor sa preto teraz vyslovuje za to, aby sa tieto časti programu pokusne zaradili do RP7 a na základe získaných skúseností, napr. po uplynutí polovice príslušného obdobia, alebo v RP8 vyvodit' v prípade potreby príslušné závery.

4.10.1 Téma „Aplikácie vesmírnych letov v službách európskej spoločnosti“, ktorá je zaradená do čiastkového programu „Vesmírne lety“, spolupracuje ako typická komplexná téma (pozri kapitolu 5) s témami „Bezpečnosť“, „Životné prostredie“ a „Informačné technológie“.

⁽⁸⁾ Pozri aj poznámky č. 14 až 21.

⁽⁹⁾ Očakáva sa onedlho.

⁽¹⁰⁾ Očakáva sa onedlho.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 95, 23.4.2003.

⁽¹²⁾ Ú. v. ES C 157, 28.4.2003.

⁽¹³⁾ Ú. v. ES C 234, 30.9.2003, Ú. v. ES C 61, 14.3.2003, Ú. v. ES C 94, 18.4.2002.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 74, 23.3.2005, Ú. v. ES C 133, 6.6.2003.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. ES C 241, 7.10.2002.

⁽¹⁷⁾ Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004.

⁽¹⁸⁾ Ú. v. ES C 220, 16.9.2003, Ú. v. EÚ C 112, 30.4.2004.

⁽¹⁹⁾ Ú. v. EÚ C 157, 28.6.2005.

4.10.2 **Výskumné témy v oblasti bezpečnosti**, ktoré sú žiaľ dnes veľmi aktuálne, ako „Ochrana pred terorizmom a kriminalitou“, „Bezpečnosť infraštruktúr a zásobovacích zariadení“, „Ochrana hraníc“, „Bezpečnosť a spoločnosť“ atď., sú komplexnými témami a v oblasti humanitného alebo spoločenskovedného výskumu by ich mali doplniť témy, ako napr. „Výskum vývoja konfliktov a mieru“, „Výskum kultúr“ s cieľom získať viac poznatkov o javoch súvisiacich s konfliktmi a možnosťami, ako im zabrániť alebo predchádzať. Zvláštny dôraz by mal spočívať na **boji proti terorizmu a kontrole (pozri aj bod 6.4.3) zbraní hromadného ničenia**, ktoré predstavujú veľkú hrozbu.

4.11 Čo sa týka špecifického programu „**Myšlienky**“, výbor víta, že boli zohľadnené aj jeho odporúčania⁽²⁰⁾. Tieto sa týkali predovšetkým autonómneho riadenia tohto programu zo strany európskej výskumnej rady, ktorá sa má skladať z medzinárodne uznávaných, špičkových vedcov. Výbor opakuje svoje odporúčanie, aby sa do tohto procesu zapojili aj špičkoví vedci z priemyselného výskumu. Výbor tiež naliehavo odporúča aj Parlamentu a Rade, aby vyjadrili svoj súhlas s týmto novým typom podpory výskumu, ktorá by sa mala realizovať analogicky, ako podpora napr. zo strany Medical Research Council (Veľká Británia) alebo Deutsche Forschungsgemeinschaft (SRN).

4.11.1 Tento program – zameraný na podporu špičkovej kvality **vo všetkých vedeckých a technologických oblastiach** – vytvorí európsku pridanú hodnotu a prispôjde ku konkurencieschopnosti EÚ v globálnom kontexte. Výbor poukazuje predovšetkým na to, že⁽²¹⁾ „*len základný výskum v slobodných a nezávislých podmienkach, výskum bez pút – ale nie bez hraníc – je schopný dodať najdôležitejšiu surovinu pre prosperitu v budúcnosti: nové poznatky.*“ Aj priemysel uznáva význam základného výskumu a podporuje ho⁽²²⁾.

4.11.2 To zodpovedá aj viacnásobnému odporúčaníu výboru venovať primeranú pozornosť v **inovačnom trojuholníku základný výskum, aplikovaný výskum a vývoj** (vývoj produktov a procesov) všetkým trom potrebným pilierom a vytvoriť tak optimálne predpoklady pre integrálny úspech. Z iného pohľadu je to potrebné aj pre multidisciplinaritu navrhovanú zo strany Komisie. Výbor okrem toho opäť poukazuje na skutočnosť, že **hranice medzi pojmami základný výskum, aplikovaný výskum a vývoj boli vždy plynulé a stanovené ad hoc**, a preto by v žiadnom prípade nemali byť zdôrazňované prostredníctvom administratívnych opatrení.

⁽²⁰⁾ Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004.

⁽²¹⁾ Citát z prejavu bývalého spolkového kancelára Gerharda Schrödera pri príležitosti otvorenia Einsteinovho roka 2005. V prejave sa o.i. uvádza: „*Základný vedecký výskum však potrebuje zároveň istotu, že bude môcť existovať bez tlaku bezprostrednej využiteľnosti a bez nutnosti neustáleho dokazovania prospešnosti.*“

⁽²²⁾ Pozri The Economic Returns to Basic Research and the Benefits of University-Industry Relationships [Návrat hospodárstva k základnému výskumu a výhody vzťahov medzi univerzitami a priemyslom] Prehľad literatúry a aktualizácia odkazov. Správa pre Office of Science and Technology* [Úrad pre vedu a technológiu, Veľká Británia], ktorú vypracoval SPRU - Science and Technology Policy Research [Prieskum politik v oblasti vedy a technológie]. Alister Scott, Grové Steyn, Aldo Geuna*, Stefano Brusoni, Ed Steimmueller, 2002.

4.12 Výbor takisto víta posilnenie opatrení v oblasti „**Ludia**“ a v **programe Marie Curie**, ktorý funguje v tejto oblasti. Tento program sa doteraz prejavil ako mimoriadne úspešný a dôležitý nástroj vzdelávania a podpory **európskych vedcov** a posilnenia **atraktivity európskeho výskumného priestoru** pre výskumných pracovníkov z celého sveta. Výbor opakuje, že výskumní pracovníci nie sú len tvorcami nových poznatkov, ale sú aj najdôležitejšími nositeľmi a sprostredkovateľmi týchto poznatkov medzi krajinami a kontinentmi ako aj medzi výskumnými organizáciami a priemyslom, to znamená aj medzi výskumom a jeho aplikáciou.

4.12.1 Ako súčasť tohto programu je potrebné zdôrazniť ciele „**Celoživotné vzdelávanie a kariérny rast**“ a „**Partnerstvá medzi priemyslom a univerzitami**“. Zatiaľ čo prvý cieľ slúži pre kvalifikáciu mladých výskumných pracovníkov a predovšetkým pre ich ďalší profesionálny vývoj - vrátane ďalšieho rozvoja skúsených výskumných pracovníkov (pozri aj nasledujúci bod) – zameriava sa druhý cieľ na dôležitú úlohu zaviesť a podporiť dlhodobejšie programy pre spoluprácu medzi vysokoškolskými pracoviskami a priemyslom, predovšetkým MSP, teda na podporu vyššie uvedeného inovačného trojuholníka. Preto by sa mala podporiť predovšetkým **mobilita medzi verejným a súkromným sektorom**. To by malo zahŕňať aj mobilitu a partnerstvá napr. s poľnohospodárskym sektorom alebo politickými inštitúciami.

4.12.2 Tým sa výbor zároveň dotýka **klúčovej funkcie univerzít ako výskumných a vzdelávacích inštitúcií**. Aby však univerzity mohli plniť svoju funkciu, musí tomuto cieľu zodpovedať aj ich materiálne/prístrojové vybavenie, ich rozpočet na personál a ich organizačné štruktúry (pozri aj bod 4.15.4). V tejto oblasti však existujú – predovšetkým v porovnaní so špičkovými univerzitami, napr. v USA – veľmi výrazné deficity. Výbor preto víta, že Komisia pripravuje k tejto dôležitej otázke vlastné oznámenie, ku ktorému výbor zaujme stanovisko. Na tomto mieste možno predoslať jeden z aspektov dôležitých pre RP7, že musia existovať nástroje podpory, ktoré budú prispôbené veľkosti projektov bežnej pre výskumné skupiny na univerzitách.

4.13 Výbor víta okrem toho snahu Komisie vytvoriť koherentný **profil profesie „európskeho výskumného pracovníka“**, vyvinúť pre tento účel spolahlivý kariérny postup a prispôbiť tomu pravidlá na jednotnom trhu. Výbor poukázal už skôr na skutočnosť⁽²³⁾, že ľudský kapitál je najcitlivejším a najhodnotnejším zdrojom pre výskum a vývoj a že podporuje snahy Komisie rozšíriť a udržať ľudské zdroje. Výbor súhlasí s Komisiou, že nutnosť zlepšenia sa týka aj tvorby osobných zmlúv s výskumnými pracovníkmi ako aj prispôbenia/prenosnosti všetkých prvkov sociálneho a dôchodkového poistenia dôležitého pre každý druh mobility.

⁽²³⁾ Pozri k tomu aj Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004.

4.13.1 Ak sa nepodarí ponúknuť schopným mladým vedeckým pracovníkom **atraktívny a plánovateľný kariérny postup** (USA: **tenure track**), budú vykonávať výskum mimo Európu alebo sa zaoberať inými úlohami. Mobilita vedeckým pracovníkov nie je nevyhnutná a želateľná len v rámci EÚ, ale aj medzi EÚ a mnohými ostatnými krajinami. Toto však v konečnom dôsledku nesmie viesť k strate („brain-drain“) najnadanejších pracovníkov. Osobitným aspektom je v tejto súvislosti – v záujme dôležitej súdržnosti rodín – program umožňujúci zamestnanie oboch partnerov.

4.13.2 Výbor pritom poukazuje aj na odporúčanie Komisie z 11. marca 2005 o **Európskej charte pre výskumných pracovníkov** ⁽²⁴⁾ a pravidlá pri zamestnávaní výskumných pracovníkov, ktoré majú slúžiť hore uvedeným cieľom. Výbor mimoriadne podporuje zámer vyjadrený v tomto odporúčaní a mnohé špecifické podrobnosti slúžiace tomuto zámeru. Výbor preto vyjadruje poľutovanie, že odporúčaný súbor pravidiel zachádza v niektorých bodoch príliš ďaleko, čím sa sťažuje akceptácia tohto súboru pravidiel a jeho inak správneho zamerania vo vedeckej komunite. Niektoré zo zvolených formulácií a odporúčaní považuje výbor dokonca za zavádzajúce alebo prinajmenšom za nejasné a nejednoznačné ⁽²⁵⁾. To môže skomplikovať o.i. zjednodušenie procedúr (pozri ďalší bod) alebo viesť k nesprávnym rozhodnutiam. Výbor preto odporúča, aby sa dôležitý súbor pravidiel pri vhodnej príležitosti zodpovedajúco prepracoval.

4.14 Výbor v tejto súvislosti víta aj deklarovaný zámer Komisie **zjednodušiť** mnohé opatrenia a predpisy pre predkladanie žiadostí a rozhodovacie procesy a citelne ich tak uľahčiť žiadateľom. Súčasná pracovná a nákladová náročnosť pri predkladaní žiadostí a v rámci schvalovacích konaní je v konečnom dôsledku jednou z hlavných prekážok pre užívateľov z oblasti vedy a priemyslu. To sa týka predovšetkým MSP a ich pozoruhodného inovačného potenciálu, ako aj menších výskumných skupín na univerzitách. Konania, ktoré by lepšie vyhovovali potrebám výskumu, by významne zvýšili efektívnosť európskej podpory výskumu a navyše by prispeli k zlepšeniu imidžu Bruselu u občanov Európy, pretože doteraz je tento imidž charakterizovaný najmä pojmi ako „byrokracia“ a „nadmerné množstvo predpisov“. Výbor pripomína svoje skoršie odporúčania na túto tému a svoju podporu Marimonovej správy ⁽²⁶⁾. **Záujemcom sa musí vyplatíť účasť na európskom**

⁽²⁴⁾ Ú. v. EÚ L 75/67, 22.3.2005.

⁽²⁵⁾ To sa týka napríklad nesprávneho pochopenia a) skutočnosti, že hlavnou úlohou výskumu je vytvárať nové poznatky, zatiaľ čo otázka, čo slúži ľudstvu alebo čo je spoločensky relevantné nepredstavuje v konkrétnych prípadoch vhodné kritérium (pozri k tomu Ú. v. ES C, 7.8.2001, kapitola 4 a 6 (napr. bod 6.7.1) a poznámku č. 14, alebo b) dôležitého významu duplicitného výskumu, a to nielen pre zabezpečenie nových poznatkov, ale aj pre ich rozšírenie, prehĺbenie a rozpracovanie (pozri k tomu napr. Ú. v. ES C, 7.8.2001, body 4.7.5 a 4.7.6). Dobrý výskum nemožno vynútiť príliš obmedzujúcimi pravidlami, ale potrebuje voľnosť. Najúspešnejšími opatreniami zameranými na prieskum nových, neprebádaných oblastí a dosiahnutie dobrých výkonov je vymenovanie najúspešnejších a veľmi skúsených výskumných pracovníkov do riadiacich funkcií, získanie a podpora najlepších vedeckých pracovníkov a dostatočné a spoľahlivé vybavenie prístrojmi a prostriedkami na výskum (kritická masa). Pozri k tomu aj Ú. v. ES C 204, 18.7.2000 a Ú. v. EÚ C, 30.4.2004. Kvalifikácia výskumného pracovníka sa nedá kvantifikovať, ani objektivizovať – jej posúdenie podlieha nevyhnutne vyjadreniu jeho skúsených kolegov v danom odbore.

⁽²⁶⁾ Správa zo schôdzky expertov, ktorú viedol prof. Marimon, 21 júna 2004, Šiesty rámcový program.

výskumnom programe – vrátane náročnosti a rizika predloženia žiadosti!

4.14.1 Výbor si je vedomý toho, že táto záležitosť sa týka **vzájomných vzťahov a súvislostí** medzi potrebnou **transparentnosťou**, predpismi **Európskeho dvora audítorov** a odborným **úsudkom** zo strany všetkých rozhodovacích inšancií. Toto môže a musí viesť k väčšej miere vlastnej zodpovednosti zúčastnených zainteresovaných strán (v tejto súvislosti je však potrebné zväziť aj riziko ich osobného ručenia) zo strany Komisie alebo agentúr, ktoré Komisia poverí. Z toho zároveň vyplývajú veľmi vysoké nároky na špecifickú odbornosť zúčastnených zainteresovaných strán. Výbor preto opakuje svoje odporúčanie, že pre tento účel sú potrební príslušní špecifickí odborníci s dlhoročnými skúsenosťami. Výbor pripomína svoje skoršie odporúčania týkajúce sa tejto veci ⁽²⁷⁾.

4.14.2 Obzvlášť dôležitý aspekt pri inováciách a vyhýbaní sa priemernosti je aj nevyhnutná pripravenosť **akceptovať aj neúspech a riziko** neúspechu. Prieskum územia, ktoré bolo doteraz vedecko-technicky neprebádané, a objavovanie neznámeho nemožno naplánovať alebo vykonať tak, aby bol zaručený úspech – je to práve naopak: keď je všetko známe vopred, nemôže vzniknúť žiadny nový poznatok. Preto „neúspech“ nemožno hodnotiť ako taký, ale ako užitočný poznatok v rámci procesu „pokús sa a omyl“. **Šanca a riziko sú dve strany tej istej mince.**

4.14.3 Zriadenie externých agentúr možno odporúčať až vtedy, keď sa tým zabezpečí výrazné zlepšenie administratívnych postupov a keď sa dosiahne preukázateľná a zreteľná úspora nákladov. Možné dodatočné, resp. externé **administratívne náklady nesmú v žiadnom prípade znamenať krátenie rozpočtu vyhradeného pre vlastný výskum!**

4.15 Výbor osobitne víta aj dôležité programové súčasti, ktoré sú zahrnuté pod špecifickým programom **„Kapacity“** a ktoré obsahujú body ako „Výskumná infraštruktúra“, „Výskum v prospech MSP“, „Regióny orientované na vedomosti“, „Výskumný potenciál“, „Veda a spoločnosť“ ako aj „Opatrenia medzinárodnej spolupráce“.

4.15.1 Je potrebné zdôrazniť dôležitý cieľ výraznejšie zapájať **malé a stredné podniky (MSP)** do výskumného a inovačného procesu a vytvoriť pre tento účel vhodné rámcové podmienky a nástroje.

⁽²⁷⁾ Ú. v. ES C 204, 18.7.2000 (CES 595/00, bod 9.8.4).

4.15.2 Podpora zo strany **investičného programu** sa môže vyvinúť na ďalší dobrý nástroj **podpory MSP** ⁽²⁸⁾. No aj v tomto prípade musia mať konania realizovateľný rozmer primeraný MSP. V závislosti od úspechu tohto inovačného programu považuje výbor za potrebné zvážiť ďalšie zvýšenie rozsahu explicitnej podpory MSP zo súčasných 15 %, predovšetkým vzhľadom na potreby nových členských štátov. Výbor pritom pripomína svoje predošlé vyhlásenie, že pre šance takýchto MSP na úspech, ktoré boli založené práve na rozvíjanie a distribúciu nových produktov z oblasti špičkových technológií, je potrebné predovšetkým dostatočné vybavenie počítačným kapitálom a **rizikovým kapitálom (venture capital)** na úspešné zvládnutie prvých 5 – 10 rokov prevádzky. Hospodársky výskum a hospodárska politika môžu k tomu významne prispieť.

4.15.3 Rovnako dôležité sú ciele optimalizácie a vývoj **výskumnej infraštruktúry**, rozvoj **regionálnych centier** zameraných na výskum, ako aj podpora a uvoľnenie výskumného potenciálu v **konvergenčných a okrajových regiónoch EÚ**. Rozšírenie existujúcej a vytvorenie novej výskumnej infraštruktúry bude mať priaznivý účinok na vytvorenie regionálnych centier zameraných na výskum a aj na ich rozvoj. Ale aj v tomto prípade je jedným z rozhodujúcich faktorov úspechu potreba dostatočného vybavenia rizikovým kapitálom (**venture capital**).

4.15.4 Výbor zdôrazňuje predovšetkým význam dostatočných opatrení v rámci infraštruktúry pre zlepšenie podmienok na univerzitách (pozri k tomu bod 4.12.2). V tejto súvislosti výbor poukazuje na to, že na viacerých miestach v EÚ už vznikli úspešné strediská z firiem z oblasti špičkových technológií, ktoré sa koncentrujú v okolí určitých univerzít a/alebo výskumných centier a vyvolávajú rast a inovácie aj v okolitom hospodárskom priestore (poles of economic growth) (pozri aj bod 4.16.2).

4.15.5 Význam európskych **vysokovýkonných výpočtových stredísk** ako ďalšieho veľmi dôležitého opatrenia infraštruktúry je témou ďalšej časti tohto stanoviska (pozri 5.8).

4.15.6 Výbor na druhej strane odporúča vyčleniť tematickú oblasť „**Veda a spoločnosť**“ začlenenú pod „Kapacity“ ⁽²⁹⁾ – s výhradou účasti tejto témy v programe „Myšlienky“ – a priradiť ho prioritnému **čiasťovému programu „Spoločenské, ekonomické a humanitné vedy“**, ktorý sa nachádza v programe „Spolupráca“. Týmto spôsobom by bolo možné lepšie využiť potenciálne synergické účinky v rámci týchto tém a vytvoriť potrebné prepojenia. Okrem toho by sa ozrejnilo, že rozpočet týchto prekrývajúcich sa tematických oblastí predstavuje spolu 3 % tematických, prioritných programov.

⁽²⁸⁾ KOM(2005) 121, konečné znenie - 2005/0050 (COD).

⁽²⁹⁾ Toto odporúčanie sa týka len prevažne sociologických výskumov na tému „Veda a spoločnosť“. Naproti tomu by podiel rozpočtu, ktorý slúži na opatrenia (výstavy, múzeá, zasadnutia) na sprostredkovanie vedy („Communicating Science“), t.j. jej výsledkov a spôsobu práce, mal naďalej zostať v špecifickom programe „Kapacity“.

4.15.7 Dobrá a plodná medzinárodná spolupráca v oblasti výskumu a vzdelávania je podstatným prvkom globálneho partnerstva a zodpovedá podstate vedeckého výskumu a vývoja. Opatrenia **medzinárodnej spolupráce** ⁽³⁰⁾ zaradené do čiastkového programu „Kapacity“ slúžia dôležitému cieľu spolupráce (pozri aj bod 4.13.1) s kandidátskymi krajinami, susednými krajinami EÚ, rozvojovými krajinami a krajinami, ktoré v súčasnosti zaznamenávajú vysoký hospodársky rast. Výbor víta, že aspoň rovnako dôležitá spolupráca je umožnená s krajinami, ktoré sú vo vedecko-technickej oblasti veľmi rozvinuté, ako napr. **USA** alebo **Japonsko** v čiastkových programoch „Spolupráca“ alebo „Ludia“ a že je v konkrétnych prípadoch inštitucionalizovaná prostredníctvom osobitných bilaterálnych zmlúv. Výbor zastáva názor, že spolupráca musí vyplývať z príslušných špecifických odborných potrieb. Napriek tomu odporúča, aby tieto dôležité skutočnosti boli pri prezentácii zdôraznené.

4.16 **Kontinuita a nástroje podpory výskumu (formy podpory)** K obom aspektom výbor už predložil odporúčania v predošlom stanovisku, ktoré ešte raz dôrazne pripomína. Vzhľadom na naliehavú potrebu väčšej miery **kontinuity** poukazuje opätovne na to, že pre tento účel je veľmi dôležité zachovať osvedčené nástroje a že žiadatelia by mali mať flexibilitu pri voľbe nástrojov. Avšak voľba nástroja (ktorý zo strany Komisie príp. nie je favorizovaný) nesmie v rámci posudzovania viesť k sankciám, resp. pri posudzovaní sa nesmie vypracovať hierarchické poradie nástrojov. Výbor zastáva názor, že k väčšej miere kontinuity môže prispieť aj **predĺžená doba platnosti RP7** – ale v tom prípade len pri primeranom finančnom vybavení.

4.16.1 Niektoré **nástroje** majú **nové označenie** alebo sú **úplne nové**. Na tomto mieste výbor opakuje aj v tejto súvislosti svoje všeobecné odporúčanie, a to na jednej strane postupovať veľmi rozvážne pri zavádzaní nových nástrojov, ale aj pri ich premenovaní – kvôli požadovanej kontinuite, na druhej strane si uvedomovať pri nevyhnutnom preskúšaní nových nástrojov, že najprv ide o testovaciu fázu.

4.16.2 Okrem **technologických platforiem**, ktoré boli uvedené vyššie, predstavujú **spoločné technologické iniciatívy** takýto nový nástroj, ktorý má slúžiť vytvoreniu dlhodobějších partnerstiev medzi verejným a súkromným sektorom. Hoci výbor zastáva názor, že v tejto súvislosti doteraz chýbajú jasnejšie predstavy Komisie, o.i. ohľadom rozdielu vzhľadom na technologické platformy, vníma priemysel, a predovšetkým aj MSP, tento nástroj veľmi pozitívne. Mohli by viesť okrem iného aj ku kooperatívnym sieťam medzi veľkými firmami a MSP, ale aj univerzitami a výskumnými centrami, ako aj všeobecne k vyšším investíciám do výskumu a vývoja v súkromnom sektore (pozri aj bod 4.15.4). Preto by rámcové podmienky a spôsoby fungovania týchto spoločných technologických iniciatív mali byť ešte jasnejšie rozpracované a po primeranom čase by sa okrem toho malo preskúmať, či boli splnené očakávania spojené s týmto nástrojom.

⁽³⁰⁾ Pozri aj COM RTD info Special INCO, júl 2005.

4.16.3 Komisia by mala dbať na to, aby sa pri zavádzaní nových nástrojov neopakovali chyby, ku ktorým prišlo pri zavádzaní tzv. „špičkových sietí“ (v RP6). V uvedenom programe totiž viedla nesprávna informačná politika k **zmätkom a rozdielnemu chápaniu** u všetkých zúčastnených, dokonca aj v rámci Komisie. Výbor vychádza z predpokladu, že bude mať príležitosť zaoberať sa podrobnosťami tejto témy v neskoršom stanovisku. Výbor **víta** návrh Komisie zahrnúť aj **články 169 a 171** Zmluvy o založení EÚ do foriem podpory.

5. Konkrétne pripomienky

5.1 Konkrétne pripomienky sa vzťahujú predovšetkým na tematické **čiasťkové programy programu „Spolupráca“**, ktoré predstavujú hlavnú časť rámcového programu. V tejto súvislosti treba ešte raz zopakovať, že výbor celkovo víta návrhy Komisie a odporúča ich realizáciu.

5.2 Výbor sa pritom zameriava najprv na dôležité hľadisko **komplexnejších tém zahŕňajúcich viacero oblastí**, ktoré si na základe svojho charakteru vyžadujú premyslenú koordináciu alebo riadenie a ktoré ako také zahŕňajú často aj **čiasťkový program „Spoločenské, ekonomické a humanitné vedy“** (pozri aj bod 5.8). Preto by sa malo zabezpečiť, aby napriek jemnej štruktúre čiasťkových programov, ktorá je nevyhnutná z administratívnych dôvodov, boli správne identifikované, zohľadnené a využité **komplexné súvislosti** mnohých problémov, ktoré treba vyriešiť. V týchto prípadoch výbor odporúča zabezpečiť nadradenú koordináciu a vytvoriť potrebné prepojenia.

5.2.1 Témy **„Výskum v oblasti bezpečnosti“ a „Boj proti terorizmu“**, ktoré sú súčasťou uvedeného, boli už uvedené v kapitole 4.

5.2.2 Ako ďalší príklad tu možno uviesť **demografický vývoj** ⁽³¹⁾ Potrebny výskum v tejto oblasti siaha od zaznamenávania demografických údajov, príčin a trendov, cez mieru pôrodnosti, ktorá je v mnohých členských štátov hrozivo nízka, až po dôsledky prípadného pokračujúceho nárastu priemerneho veku. Čo sa týka javu uvedeného na záver, ide na jednej strane o nevyhnutný výskum v oblasti geriatrickej a medicíny a techniku ošetrovania ⁽³²⁾. Obzvlášť dôležitým aspektom sú pritom socioekonomické otázky spojené s celou uvedenou komplexnou problematikou.

5.2.3 Aj téma **zdravie** (pozri bod 5.9) je v konečnom dôsledku komplexnou témou, pretože na ňu vplývajú faktory ako spôsob života, pracovné podmienky, životné prostredie, stravovanie, ochota zaočkovať sa proti chorobám, užívanie omamných látok, atď.

5.3 Ale aj niektoré z čiasťkových programov sú eo ipso v osobitnej miere **komplexnými programami**. Ich výsledky totiž nepriinášajú len bezprostredný prospech výkonnosti

európskeho priemyslu, ale aj ostatným čiasťkovým programom na základe ich tematického prepojenia (pozri aj bod 5.2).

5.4 To sa v osobitnej miere týka aj čiasťkových programov **„Informačné a komunikačné technológie (IKT)“**, ako aj **„Biotechnológie“** a **„Nanovedy, nanotechnológie, materiály a nové výrobné technológie“**. Ale aj čiasťkový program **„Energetika“** je úzko prepojený s čiasťkovým programom **„Životné prostredie“** a čiasťkovým programom **„Doprava“**. Preto je vyhodnotenie vyváženosti medzi jednotlivými programami možné prinajlepšom z kvalitatívneho hľadiska. Preto treba nasledujúce poznámky chápať len s uvedeným obmedzením.

5.5 Informačné a komunikačné technológie (IKT) sú preto skutočne kľúčovými technológiami pre všetky oblasti priemyslu, hospodárstva, služieb, vedy a techniky, vrátane bezpečnosti a obrany. Sú podstatnou súčasťou globálnej hospodárskej súťaže. Aj vzhľadom na význam vysokovýkonných počítačov pre mnohé dôležité otázky – od výskumu klímy, bezpečnosti, materiálov až napr. po syntézu nových liečiv – Európa výrazne zaostáva, predovšetkým v porovnaní s Japonskom a USA. Toto zaostávanie sa vzťahuje na zariadenie európskych vysokovýkonných počítačových centier – čo by bola úloha skôr pre program **„Kapacity“**, resp. **„Infraštruktúra“** – ale aj na samostatný európsky vývoj príslušného hardwaru a softwaru.

5.5.1 Napriek tomu je zrejme, že aj teraz je jednoznačne najväčší podiel rozpočtu vyhradený opäť pre IKT – ako tomu bolo aj v prípade RP6. Vzhľadom na – aj hospodársky – význam ďalších tém, ako napr. energetika alebo zdravie, vzniká otázka, či by nebolo dobré zachovať možnosť **prenesenia ťažiska** v zmysle priechodnosti medzi čiasťkovými programami. Odpoveď na túto otázku závisí okrem iného aj od toho, v akom rozsahu prispeje program IKT k ostatným programom, napr. k výskumu v oblasti bezpečnosti alebo vesmírnemu výskumu.

5.5.2 Na základe tohto príkladu výbor vo všeobecnosti navrhuje umožniť pri realizácii RP7 **dostatočnú flexibilitu pri pridelovaní rozpočtu** medzi jednotlivými čiasťkovými programami, resp. využiť zamýšľanú priechodnosť, napr. prostredníctvom spoločných verejných oznamov alebo výberových konaní viacerých čiasťkových programov. Pripomienka k IKT sa podobným spôsobom vzťahuje aj na čiasťkové programy **„Doprava“** a **„Vesmírne lety“** (napr. letecká doprava).

5.5.3 Výbor ešte raz vyjadruje uspokojenie v súvislosti so začiatkom výstavby **projektu GALILEO**, ktorý je vzorovým príkladom uplatňovania zásady subsidiarity. Výbor vidí v tejto technológii a predovšetkým vo využití projektu typické vlastnosti multidisciplinárnej komplexnej úlohy, ktorá má zároveň vysokú technickú inovačnú hodnotu.

⁽³¹⁾ CESE 818/2005 fin.

⁽³²⁾ Ú. v. EÚ C 74, 23.3.2005.

5.6 Výbor opakuje, že veľmi víta zriadenie dôležitého čiastkového programu **Energetika** v rámci RP7. V konečnom dôsledku to zodpovedá jednému z jeho odporúčaní, ktoré predložil už viackrát. Ale aj vzhľadom na skutočnosť, že program RP7-Euratom je veľmi zameraný na výskum v oblasti energetiky, zastáva výbor názor, že tejto kľúčovej – a mimoriadne aktuálnej – téme by sa mala venovať ešte väčšia pozornosť. Energia je „základnou potravinou“ konkurencieschopného hospodárstva, od **dovozu** ktorej je EÚ v súčasnosti **závislá**, čo vyvoláva obavy, a v strednodobom horizonte môžeme navyše očakávať pokles energetických zdrojov na celom svete. Kľúč k riešeniu problému energie a nachádza v oblasti výskumu a vývoja.

5.6.1 Výbor preto víta, že vývoju **obnoviteľných zdrojov energie** sa bude venovať taká významná pozornosť. Tieto zdroje zohrávajú rozhodujúcu úlohu v rámci celej problematiky energetiky a životného prostredia (globálne otepľovanie). Výbor v tejto súvislosti poukazuje na svoje mnohé stanoviská⁽³³⁾, ktoré zahŕňajú celé spektrum potreby výskumu v oblasti obnoviteľných zdrojov energie – od geotermálnej energie, cez biomasu, solárnu a veternú energiu až po metódy akumulácie. S podporou zo strany RP7 dostanú obnoviteľné zdroje energie ďalší dôležitý pomocný impulz, ktorý doplní rôzne podporné opatrenia pre zavedenie na trh (napr. zákony o dodávkach energie z alternatívnych zdrojov) slúžiacich pre vývoj produktov schopných udržať sa na trhu. V tejto súvislosti odporúča aj presnejšie preskúmať energetickú bilanciu obnoviteľných systémov, pretože sa nedávno objavili napr. pochybnosti o tom, či niektoré pohonné hmoty na biologickom základe sú z energetického hľadiska výhodné⁽³⁴⁾.

5.6.2 Výbor však poukazuje predovšetkým na skutočnosť, že využívanie „**klasických**“ fosílnych **zdrojov energie – uhlia, ropy a zemného plynu**⁽³⁵⁾ - naďalej predstavuje – a to aj pre niekoľko nadchádzajúcich desaťročí – hlavný zdroj európskych a celosvetových dodávok energie. Preto majú všetky opatrenia v oblasti výskumu a vývoja, ktoré pri ťažbe, preprave a spracovaní týchto zdrojov energie prispievajú k **zvyšovaniu efektivity** – a tým aj priamo či nepriamo aj k znižovaniu objemu emisií skleníkových plynov – mimoriadny hospodársky a ekologický význam. Tieto body sú síce zahrnuté do čiastkového programu Energetika v časti o **znižovaní CO2** (vrátane zachytávania a ukladania CO2) a zvyšovaní efektívnosti. Je však potrebné zabezpečiť, aby boli aj vybavené potrebnými prostriedkami. Existuje tu aj synergické prepojenie s čiastkovými programami „**Materiály**“ a „**Doprava**“. Výbor okrem toho víta výskumný program „Uhlie a oceľ“⁽³⁶⁾, ktorý súvisí s predchádzajúcimi programami.

5.6.3 Výbor preto odporúča, aby sa okrem opatrení v oblasti výskumu a vývoja zameraných na obnoviteľné zdroje energie

⁽³³⁾ napr. Ú. v. EÚ C 241, 7.10.2002, Ú. v. EÚ C 221, 8.9.2005 a Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005.

⁽³⁴⁾ David Pimentel a Ted W. Patzek: Natural Resources Research [Výskum prírodných zdrojov], roč. 14, č. 1, 2005.

⁽³⁵⁾ Ú. v. EÚ C 120, 20.5.2005.

⁽³⁶⁾ Ú. v. EÚ C 294, 25.11.2005.

venovala pozornosť aj energetickým technikám s fosílnymi zdrojmi energie, ktorá by zodpovedala ich významu. To platí o to viac, keď bude potrebné nahradiť v nadchádzajúcich dvoch desaťročiach veľkú časť doterajších elektrární, ktoré využívajú spaľovanie fosílnych zdrojov energie a doplniť ich o ďalšie nové elektrárne (v EÚ ich má byť niekoľko sto!). Z hľadiska hospodárskeho i environmentálneho je veľmi dôležité, aby sa táto obnova realizovala pomocou **najmodernejšej techniky**. V súvislosti s vysokými cenami ropy sa v neposlednom rade vynára aj dôležitá otázka, kedy dosiahnu technológie na získavanie pohonných hmôt z uhlia také štádium, že poskytnú z hospodárskeho hľadiska konkurencieschopnú alternatívu.

5.6.4 Čo sa týka ďalších podrobností, poukazuje výbor na svoje predošlé a terajšie stanoviská⁽³⁷⁾ k energetickému výskumu a problematike energetiky.

5.7 Zlepšenie energetických technológií je napokon aj jedným z najdôležitejších opatrení proti zmene klímy a ostatným neželateľným vplyvom na životné prostredie⁽³⁸⁾.

5.7.1 Obsahové prepojenie týchto čiastkových programov by sa preto malo využiť aj pre ich optimalizáciu. Zatiaľ čo výskumné práce v čiastkovom programe „Životné prostredie“ (vrátane klimatických zmien) majú najmä stanovíť **diagnózu**, slúži čiastkový program „Energetika“ predovšetkým ako **terapia**.

5.7.2 Ale aj v rámci čiastkového programu „Životné prostredie“ by mali byť vypracované a využité najdôležitejšie prepojenia a synergické účinky medzi analýzou/diagnózou (napr. „geológia morského dna“) a možnou terapiou (napr. „ochrana morského dna“).

5.8 Aj čiastkový program „**Spoločenské, ekonomické a humanitné vedy**“ doplnený priradením programu „**Veda a spoločnosť**“ odporúčaným v odseku 4.15.5 by mal byť chápaný ako komplexná téma. Výbor okrem toho pripomína svoje skoršie odporúčanie prepojiť intenzívnejšie prírodné a humanitné vedy (vrátane spoločenských vied), ich aktérov, ale aj metód a kritérií⁽³⁹⁾. Spoločenské a humanitné vedy by sa mali podieľať aj na príčinných otázkach výskumu v oblasti bezpečnosti.

5.8.1 V tejto súvislosti výbor víta zdôraznený význam **národohospodárskych prieskumov** s cieľom vypracovať čo najlepší postup pre jednotný trh a Lisabonskú stratégiu vzhľadom na globálnu hospodársku súťaž a ďalšie vplyvy globalizácie. Výbor zdôrazňuje naliehavosť prieskumov a politického poradenstva (pozri aj program spoločného výskumného centra, bod 5.10.1) zameraného na príčiny nezamestnanosti, silné a slabé stránky rôznych hospodárskych systémov ako aj na príčiny,

⁽³⁷⁾ Ú. v. ES C 241, 7.10.2002, Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003, Ú. v. EÚ C 108, 30.4.2004, Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004, Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004, Ú. v. EÚ C 286, 17.11.2005, Ú. v. EÚ C 120, 20.5.2005.

⁽³⁸⁾ Pozri k tomu aj: Deutsche Physikalische Gesellschaft [Nemecká fyzikálna spoločnosť], sept. 2005, „Klimaschutz und Energieversorgung in Deutschland 1990 – 2020“ [Ochrana klímy a zásobovanie energiou v Nemecku 1990 – 2020].

⁽³⁹⁾ Ide pritom o veľmi komplexnú otázku, ktorá bola sčasti spracovaná v Ú. v. ES C 221, 7.8.2001, body 3.9 a kapitola 6.

dôsledky a možné zmeny demografického vývoja. Výbor v neposlednom rade zdôrazňuje nevyhnutnosť dôkladnejšieho preskúmania prírodných súvislostí medzi výskumom, inováciou a vysokou životnou úrovňou.

5.8.2 Spolu s **právnymi vedami** pritom ide v konečnom dôsledku aj o vedecký základ pre všetky politické oblasti EÚ, ako napr. sociálnu politiku, právnu politiku, hospodársku politiku (menovú a peňažnú politiku, daňovú politiku, inovačnú politiku, atď.) a bezpečnostnú politiku. Predovšetkým ide však o politicko-hospodársko-právne otázky ďalšieho vnútorného vývoja EÚ, vrátane jednotného trhu, súdržnosti, integrácie a vlády (governance).

5.8.3 Výbor ďalej zdôrazňuje obzvlášť aktuálnu otázku **politického a kultúrneho chápania Európskej únie a jej hraníc**. K tejto otázke by sa mali vypracovať spoločné charakteristiky európskej kultúry v oblasti umenia, vedy, architektúry, techniky a módy, ale aj dejín myslenia, vývoja práva, systéme hodnôt a štátnictva. Myšlienka moderného štátu vznikla v Európe (a bola po prvý raz uskutočnená v USA). To však potom znamená, že sú potrebné dôkladné štúdie o pojme kultúry, jeho významových odtieňoch, hierarchiách hodnôt a nedorozumeniach, ktoré s tým súvisia.

5.8.4 Vzhľadom na rozmanitosť dôležitých čiastkových otázok je možné, že **rozpočet** naplánovaný pre čiastkový program „Spoločenské, ekonomické a humanitné vedy“ je napriek navrhovanému spojeniu s rozpočtom pre čiastkový program „Veda a spoločnosť“ **nedostatočný**. Túto záležitosť je potrebné preskúmať, čo si vyžaduje zapojenie tých čiastkových úloh z oblasti humanitných vied, ktoré sú zahrnuté v iných čiastkových programoch, napr. energetika.

5.8.5 Výbor v neposlednom rade zdôrazňuje všetky **etické otázky** týkajúce sa poznatkov, výskumu a aplikácie, ako aj rizík a šancí. Dôležitá otázka – aj vzhľadom na Lisabonskú stratégiu – sa vzťahuje na súvislosti a protiklady medzi ideologicko-dogmatickými stanoviskami, ochotou znášať riziko a pokrokom.

5.8.6 To sa zasa vzťahuje na tematickú oblasti **„Veda a spoločnosť“**. Na túto tému výbor už vypracoval veľmi rozsiahle stanovisko⁽⁴⁰⁾. Aj v zmysle tohto predošlého stanoviska víta výbor tematické spektrum, ktoré navrhla Komisia. Sem patrí aj úloha priblížiť občanom vedecký výskum a poznanie, posilniť vzájomné porozumenie a motivovať najmä mladých ľudí, aby si našli cestu k vede. Tu sa ponúka aj fórum na vytvorenie vzťahov medzi občanmi a spotrebiteľmi na jednej strane a vedou a výskumom na strane druhej a zohľadniť pritom názory občanov.

5.8.6.1 Výbor pre tento účel považuje za dôležité tie opatrenia, ktoré umožňujú bezprostredné kontakty alebo dokonca priame, aktívne zapojenie: dobré technické múzeá, špeciálne laboratóriá, „dni otvorených dverí“, atď. No predovšetkým je potrebné, aby dostatočnú váhu opäť nadobudlo dobré a názorné **vyučovanie prírodných vied** v učebných plánoch vyšších škôl. Tým sa má podporiť predovšetkým záujem a pochopenie pre prírodné vedy a techniku. Pretože len dostatočné vedomosti umožňujú človeku, aby si vytvoril úsudok na veci okolo seba.

5.8.6.2 Vedomosti z oblasti prírodných vied sú nevyhnutné aj pre rozvoj myslenia a vytvorenie **jasného obrazu sveta**.

5.8.6.3 Rovnako dôležité však je zapojiť samotných výskumných pracovníkov v tomto programe a ich názory do diskusií a rozhodovacích procesov.

5.9 Veľmi dôležitý čiastkový program sa vzťahuje na veľmi širokú tému **zdravie**, s ktorou sa výbor už viackrát zaoberal. Zahŕňa všetky výskumné a vývojové práce, ktoré sa týkajú tém diagnóza, terapia, zmiernenie a prevencia chorôb.

5.9.1 Prioritu má pritom predovšetkým ošetrovanie alebo prevencia týchto chorôb, ktoré sa vyznačujú obzvlášť vysokou **mortalitou a morbiditou** – v prípade detí, dospelých a starých ľudí – alebo ktoré by mali v prípade nekontrolovanej epidémie obzvlášť vysokú mortalitu.

5.9.2 Za neustály nárast priemerného veku života vďačíme na jednej strane úspechom doterajšieho lekárskeho pokroku, na druhej strane však aj stále lepšej a zdravšej ponuke potravín. No spolu s tým sa v rastúcej miere objavujú **choroby podmienené spôsobom života** (napr. obezita⁽⁴¹⁾, fajčenie), **zdravotné ťažkosti a choroby z povolania, ako aj tie, ktoré vyplývajú zo staroby**. Na význam poslednej témy bolo poukázané už vyššie v tomto stanovisku⁽⁴²⁾. Táto téma nezahŕňa len zdravotné aspekty, ale – v súvislosti s pracovnou schopnosťou alebo potrebou poskytnúť starostlivosť – aj aspekty relevantné z národohospodárskeho hľadiska. To sa týka aj celkovej tematiky organizácie a financovania systému zdravotníctva a aplikácie pokroku v tejto oblasti. Podobne sa to týka aj výskumných prác na zmiernenie **zdravotného postihnutia**, teda zvýšenia kvality života zdravotne postihnutých osôb a ich možného začlenenia do pracovného procesu.

5.9.3 No problematiku zdravotného postihnutia nemožno riešiť výlučne programami zameranými na zdravotníctvo. Zdravotné postihnutie by malo byť zohľadnené vo všetkých relevantných sektoroch programu.

(40) Ú. v. ES C 221, 7.8.2001.

(41) Ú. v. EÚ C 24, 31.1.2006.

(42) Pozri poznámky č. 37 a 38.

5.9.4 Výbor okrem toho poukazuje na **medzinárodnú dimenziu** témy zdravie: na jednej strane na spoluprácu s tými krajinami, ktoré realizujú intenzívny a úspešný výskum, na druhej strane na aspekty zdravotníckej pomoci rozvojovým krajinám. Tým nadobúda mimoriadny význam spolupráca s WHO (World Health Organisation).

5.9.5 Aj globálne rozširovanie nových pôvodcov chorôb je medzinárodnou témou, pri ktorej je spolupráca s WHO rovnako veľmi dôležitá.

5.9.6 Medzinárodná spolupráca poskytuje okrem toho príležitosť na vypracovanie prehĺbených klinických štúdií vzťahujúcich sa nielen na všeobecnú populáciu, ale zohľadňujúcich aj vek človeka: detí, dospelých, starých ľudí.

5.9.7 Významné práce v oblasti výskumu a vývoja, ktoré realizoval súkromný sektor (farmaceutický priemysel a výrobcovia zdravotníckych prístrojov) v oblasti zdravotníctva, sú dobrým príkladom uplatnenia článku 169 pre **partnerstvá medzi súkromným sektorom a výskumom podporovaným z verejných zdrojov** (aj zo strany členských štátov).

5.10 **Spoločné výskumné centrum SVC** (mimo jadrovej oblasti)

5.10.1 SVC sa angažuje v oblastiach, ktoré sú vhodné pre **vedecko-technickú podporu politiky EÚ**. Patria sem oblasti ako napr. trvalo udržateľný rozvoj, ochrana klímy, potravinárstvo, energetika, doprava, chemikálie, alternatívy k pokusom so zvieratami, politika v oblasti výskumu, informačné technológie, referenčné postupy a materiály, ako aj riziká, nebezpečenstvá a socioekonomické dôsledky biotechnológií, ale aj ekonometrické techniky modelov a analýz. Ďalšou úlohou je rozvoj vedecko-technologických **referenčných údajov** pre rôzne oblasti kontroly životného prostredia a potravín. Uvedené aktivity predstavujú cenný prínos pre vypracovanie právnych predpisov Spoločenstva.

5.10.2 Výbor vidí ďalšiu úlohu Spoločenstva v koordinácii delby práce národných inštitúcií pre metrologiu a štandardizáciu za súčasnej účasti na ich programoch. V zmysle jednotného trhu a európskej integrácie vo všeobecnosti by bolo potrebné zvážiť vytvorenie „**European Bureau of Standards**“ [Európskeho normalizačného úradu] v spolupráci s príslušnými doterajšími národnými inštitúciami, priemyselnými odvetvami a SVC. Doterajšia rozmanitosť by umožňovala realizovať paralelné metódy a ich porovnávanie a tiež koordinovane uskutočňovať nový vývoj vo veľmi priaznivých podmienkach.

5.10.3 Výbor berie s uspokojením na vedomie, že aktivity SVC sú **zapojené do medzinárodného vedného spoločenstva**. Výbor považuje takéto zapojenie za veľmi dôležité aj pre spoločenské, ekonomické a humanitné vedy uvedené v bode 5.8.

6. 7. rámcový program Euratom (RP7-Euratom)

6.1 **Kontrolovaná termojadrová fúzia**. Výbor opakuje vyjadrenia zo svojho nedávneho stanoviska⁽⁴³⁾ „Termojadrová energia“, konkrétne, že mierové využívanie termojadrovej energie má potenciál veľmi podstatným spôsobom prispieť k dlhodobému riešeniu zásobovania energiou v zmysle trvalej udržateľnosti, ekologickosti a konkurencieschopnosti. Podobne ako jadrové štiepenie, ani jadrová fúzia neemituje žiadne klimatické plyny a má navyše ďalšie dôležité výhody.

6.1.1 Výbor gratuluje Komisii a ďalším zúčastneným aktérom za úspech ich rokovaní, ktoré odporúčal výbor a na základe ktorých bol dôležitý medzinárodný projekt ITER umiestnený v Európe. Projekt **ITER**⁽⁴⁴⁾ predstavuje rozhodujúci krok smerom k neskoršiemu vybudovaniu demonštračného reaktora DEMO. No s týmto projektom je spojený aj záväzok zmluvne dohodnutého financovania samotného ITER a s ním súvisiacich prípravných a sprievodných programov, ako aj prípravných programom pre **DEMO**.

6.1.2 Výbor v tejto súvislosti apeluje aj na členské štáty, aby sa takisto výraznou mierou zapojili do európskeho termojadrového programu a aby zodpovedajúco podporovali svoje laboratóriá spojené s týmto programom. Výbor si je vedomý, že program termojadrovej fúzie sa tým dostáva do fázy, ktorej realizácia si vyžaduje vynaloženie značného – a oproti minulosti vyššieho – objemu finančných prostriedkov. Vzhľadom na potenciál tohto zdroja energie a závažnosti energetickej problematiky to výbor však považuje za nevyhnutné a oprávnené.

6.1.3 Čo sa týka ďalších podrobností, poukazuje výbor na svoje predošlé stanovisko⁽⁴⁵⁾ na túto tému. Výbor pritom zdôrazňuje práce v oblasti vývoja pri **príprave projektu DEMO** (vývoj materiálov, vývoj blanketu, koncepcia systému atď.) ako aj výskum týkajúci sa lepších **konceptí uzáveru**.

⁽⁴³⁾ Ú. v. EÚ C 302, 7.12.2004.

⁽⁴⁴⁾ ITER bude mať termojadrový výkon 500 MW. Predstavuje krok medzi dnešnými experimentmi plazmovej fyziky, ako JET, a demonštračnou elektrárnou DEMO vyrábajúcou elektrickú energiu. Je to medzinárodný projekt s účasťou Číny, EÚ a Švajčiarska, Japonska, Kórei, Ruska a USA, ktorého sídlo bude v Cararachene (Francúzsko).

⁽⁴⁵⁾ Pozri poznámku č. 44.

6.2 **Jadrové štiepenie a ochrana pred ožiarением.** Jadrová energia je najdôležitejším, v súčasnosti dostupným zdrojom elektrickej energie vyrábanej na neuhlíkovej báze. Časť obyvateľstva má však obavy týkajúce sa prevádzkových rizík a bezpečného trvalého skládkovania vyhovených článkov. Výbor pripomína svoje stanoviská k jadrovej energii⁽⁴⁶⁾ (jadrové štiepenie) a k tzv. nukleárnemu balíčku⁽⁴⁷⁾. Už v stanovisku uvádzanom na poslednom mieste výbor konštatoval, že podporuje Komisiu v jej zámere aj v budúcnosti výrazne podporovať výskum v oblasti bezpečnosti jadrovotechnických zariadení a skládkovania rádioaktívneho odpadu a koordinovať túto činnosť na úrovni Spoločenstva. Opatrenia navrhované Komisiou slúžia tejto úlohe a výbor ich víta.

6.2.1 **Systémy reaktorov.** Ide pritom o výskumné práce, na jednej strane na podporu ďalšej bezpečnej prevádzky existujúcich systémov reaktorov (vrátane zariadení na obeh jadrového paliva), na druhej strane na vyhodnotenie potenciálu a bezpečnostných aspektov budúcich koncepcií reaktorov.

6.2.1.1 Výbor považuje práve druhý bod za obzvlášť dôležitý. Mal by viesť k **vývoju inovatívnych systémov reaktorov**. Dejiny techniky ukázali, že najväčší pokrok možno dosiahnuť inovatívnym rozvíjaním, resp. generačným postupom systémov a koncepcií. Vzhľadom na energeticko-politický význam jadrovej energie by bolo potrebné preskúmať a využiť potenciál existujúci v tejto oblasti – zvýšená bezpečnosť, zníženie množstva rádioaktívneho (obzvlášť dlhodobého) odpadu, predĺženie životnosti existujúcich zdrojov a využívanie ďalších, nových zdrojov.

6.2.2 **Ochrana pred ožiarением.** Cieľom je prehĺbiť vedecký základ pre ochranu obyvateľstva pred ionizujúcim žiarením, ktoré sa vyskytuje pri využívaní rádioaktivity alebo iných zdrojov žiarenia v oblasti zdravotníctva, výskumu a priemyslu (vrátane výroby jadrovej energie). Veľmi dôležitým objektom skúmania je pritom **pôsobenie veľmi nízkych dávok žiarenia**, ktoré sú štatisticky ťažko zistiteľné a o ktorých preto ešte stále existujú kontroverzné názory.

6.2.3 Obzvlášť dôležitý je aj vývoj, ktorý slúži na technickú kontrolu a monitorovanie všetkých **opatrení zameraných na nerozširovanie** materiálu alebo techniky použiteľnej na výrobu jadrových zbraní.

6.3 Aj pre vývoj termojadrovej elektrárne ako aj pre bezpečnú prevádzku a ďalší vývoj reaktorov pre jadrové štiepenie je naliehavo potrebné **vyškoliť** dostatočné množstvo vysokokvalifikovaných pracovníkov a **umožniť im zaškoliť sa** na príslušných pokusných zariadeniach. To sa môže podariť len vtedy, ak jadrová technológia v Európe opäť nadobudne väčší význam, čím sa zvýši záujem mladých vedeckých pracovníkov o túto oblasť. **Výskum a vývoj** musia aj v tomto prípade vytvoriť osvedčenú **symbiózu**.

6.3.1 Čo sa týka ďalších podrobností, poukazuje výbor na svoje predošlé stanovisko⁽⁴⁸⁾ na túto tému.

6.4 **Spoločné výskumné centrum – program EURATOM**

6.4.1 Výbor víta, že spoločné výskumné centrum (SVC) **podporuje politické rozhodovanie** v nukleárnej oblasti, vrátane realizácie a kontroly existujúcich stratégií a reakcie na nové požiadavky.

6.4.2 Výbor považuje za správne aj zameranie priorit „nukleárneho“ programu SVC na **hlavné témy, ktorými sú likvidácia odpadu, bezpečnosť a kontrola**. Práve s týmito problémami sú spojené na jednej strane obavy občanov, na druhej strane nevyhnutnosť spoľahlivých riešení. Výbor vychádza z predpokladu, že aj tieto činnosti sa prepoja a skoordínujú s činnosťami členských štátov.

6.4.3 Výbor zastáva názor, že dôležitou úlohou je aj (ďalší) vývoj postupov, ktoré umožnia ešte lepšiu kontrolu **nerozširovania** materiálu alebo techniky jadrových zbraní (pozri aj bod 4.10.2.).

V Bruseli 14. decembra 2005

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁴⁶⁾ Ú. v. EÚ C 110, 30.4.2004.

⁽⁴⁷⁾ Ú. v. EÚ C 133, 6.6.2003.

⁽⁴⁸⁾ Pozri predošlé poznámky.